

Legislacyjny styl gry

Pierwszy rok X kadencji Sejmu w ustawodawstwie gospodarczym

Grudzień 2024

Pierwszy rok od zaprzysiężenia rządu

Jak wyglądała legislacja gospodarcza w pierwszych 12 miesiącach od powołania rządu Koalicji Obywatelskiej, Trzeciej Drogi i Lewicy? Postanowiliśmy to sprawdzić „po piłkarsku”.

Kiedy 13 grudnia 2023 roku formalnie rozpoczynał pracę rząd premiera Donalda Tuska, można było odnieść wrażenie, że legislacja dotycząca prowadzenia działalności gospodarczej zmieni się. Zgodnie z deklaracjami polityków nowego rządu oraz umową koalicyjną, ustawodawstwo miało być bardziej przewidywalne dla przedsiębiorców, a także wprowadzane miały być liczne ułatwienia w prowadzeniu biznesu. W jakim stopniu deklaracje te zostały wcielone w życie? Sprawdziliśmy to analizując wszystkie uchwalone przez Sejm ustawy (niezależnie od tego, czy zostały już podpisane przez Prezydenta).

Okazuje się, że Sejm przez ten czas uchwalił łącznie 125 ustaw (liczymy projekty wniesione po 13 grudnia), z których 30 w istotnym zakresie dotyczyło prowadzenia działalności gospodarczej. Jaka część z nich miała charakter rozwojowy dla firm, tzn. ułatwiała im w znaczący sposób działalność? Jak część była neutralna lub mało istotna, a jaka część wręcz utrudniała firmom funkcjonowanie?

Postanowiliśmy wykorzystać do tej analizy metaforę sportową, a dokładniej - piłkarską. Legislacja ma bowiem sporo wspólnego z grą zespołu futbolowego. Piłkarze mogą grać odważnie, z polotem, mieć „ciąg na bramkę”, a mogą prowadzić brzydką grę defensywną, obliczoną głównie na uniknięcie utraty gola, lekceważąc oczekiwania kibiców, którzy przyszli na stadion oglądać piękny futbol.

Jak dzielimy uchwalone ustawy?

Porównujemy je do **podaj** w piŃce noŹnej:

Do przodu

Reforma wprowadzajĄca korzystne rozwiązania z punktu widzenia działalności firm, np. likwidujĄca bariery biurokratyczne lub wprowadzajĄca ułatwienia.

Do boku

Zmiany neutralne dla firm, zmiany maŁo istotne lub zmiany o charakterze technicznym (np. zmieniajĄce termin wejŃcia w Źycie).

Do tyłu

Zmiany negatywne z punktu widzenia firm, np. nakładajĄce nowe obowiązki biurokratyczne lub obciĄżenia finansowe (nie oceniamy ich zasadności w kontekŃcie społecznym).

Nasze jedyne kryterium: wpływ na działalność gospodarczą

Względny spokój w legislacji gospodarczej

Pierwszy rok rządu był dość spokojny w polskiej legislacji, zwłaszcza gospodarczej. Sejm uchwalił w tym czasie 125 ustaw, z czego tylko 30 dotyczyło bezpośrednio prowadzenia firm.

Początek obecnej kadencji Sejmu przyniósł względny spokój pod względem ilości nowo tworzonego prawa gospodarczego. W pierwszym roku uchwalonych zostało 125 ustaw (licząc projekty rządowe i nierządowe). W dwóch ostatnich dekadach podobny wynik osiągnięto tylko dwukrotnie. Po pierwsze, na początku VII kadencji Sejmu, a więc na przełomie lat 2011 i 2012 (początek drugiej kadencji rządów PO-PSL). Po drugie, na początku IX kadencji Sejmu, czyli na przełomie 2019 i 2020 roku, ale wówczas tak niski wynik był efektem wybuchu pandemii, która w 2020 roku w drastyczny sposób ograniczyła proces legislacyjny w Polsce (w kolejnych dwóch latach liczba uchwalonych ustaw wróciła do wysokich poziomów). W pozostałych kadencjach z ostatnich dwóch dekad pierwsze 12 miesięcy przynosiło znacznie wyższą produkcję ustaw. Warto wspomnieć, że np. na początku VI kadencji Sejmu (rok 2007/2011, pierwsza kadencja rządu PO-PSL) w rok uchwalono rekordowe 210 ustaw.

Co ważne z punktu widzenia działalności firm, początek obecnej kadencji Sejmu jest spokojny zwłaszcza w obszarze stanowienia prawa gospodarczego. Według naszych wyliczeń, na 125 uchwalonych w ostatnim roku ustaw, 30 dotyczyło prowadzenia działalności gospodarczej. Tylko w pandemii ten wynik był niższy. Dla porównania, w pierwszych latach niektórych wcześniejszych kadencji Sejmu w życie wchodziło nawet 65, 51 czy 49 ustaw gospodarczych.

Kadencja	Ile ustaw uchwalił Sejm w pierwszych 12 m-cach	Ile dotyczyło działalności gospodarczej	Odsetek
Kadencja V (2005-2007)	175	51	29%
Kadencja VI (2007-2011)	210	65	31%
Kadencja VII (2011-2015)	117	30	26%
Kadencja VIII (2015-2019)	182	49	27%
Kadencja IX (2019-2023)	102	26	25%
Kadencja X (2023-2028)	125	30	24%

Źródło: obliczenia własne według stanu na 30 listopada 2024

6 ustaw „do przodu”, 9 „do tyłu”. Reszta to gra na czas

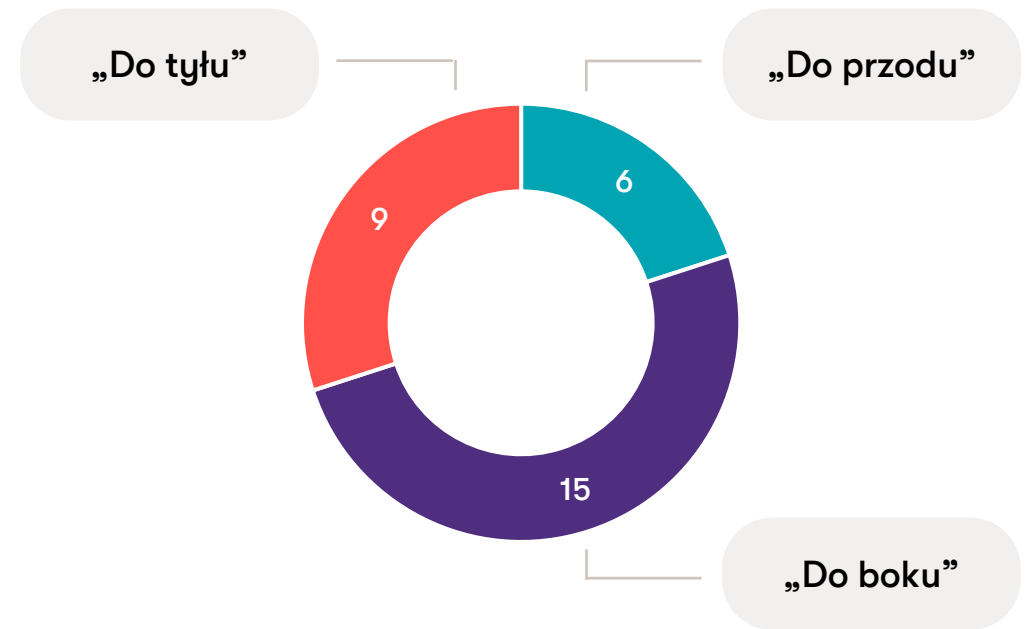
Używając terminologii piłkarskiej, obecny rząd gra raczej „defensywny” futbol. Tylko 6 z 30 ustaw gospodarczych to istotne reformy na korzyść firm. Reszta to zmiany niekorzystne, techniczne lub nieistotne.

O ile przedsiębiorcy mogą być zadowoleni z faktu, że rząd w końcu – po latach legislacyjnej burzy – rzadziej zmienia przepisy, więc otoczenie prawne uległo stabilizacji, o tyle „styl gry” obecnego ustawodawcy może niepokoić. Zgodnie z opisaną na jednej z poprzednich stron metodologią, na 30 ustaw gospodarczych, jedynie 6 było „podaniem do przodu”, a więc reformami wspierającymi rozwój przedsiębiorstw.

Wydaje się to wynikiem niższym oczekiwań, biorąc pod uwagę fakt, że w tym samym czasie Sejm uchwalił aż 15 ustaw zakwalifikowanych przez naszych ekspertów jako „podania do boku”, a więc reformy nic lub bardzo niewiele wnoszące do działalności firm. Są to ustawy przesuujące termin wejścia w życie jakichś przepisów, wydłużające termin funkcjonowania danej regulacji lub zmiany o charakterze technicznym, np. zwiększające spójność aktów prawnych. Są to więc ustawy z pewnością potrzebne, ale „nie napędzające gry”, nie stwarzające przedsiębiorcom okazji do wygranej.

Co gorsza, w tym samym czasie Sejm uchwalił 9 ustaw, które z punktu widzenia firm były wręcz szkodliwe, tzn. wprowadzały nowe obowiązki biurokratyczne na przedsiębiorców lub podnosiły wysokość lub powszechność zobowiązań podatkowych. Warto jednak zaznaczyć, że aż 8 z tych 9 ustaw to implementacja przepisów przyjętych na poziomie UE.

Liczba ustaw „do przodu”, „do boku” i „do tyłu” w pierwszych 12 miesiący X kadencji Sejmu

Źródło: obliczenia własne według stanu na 30 listopada 2024

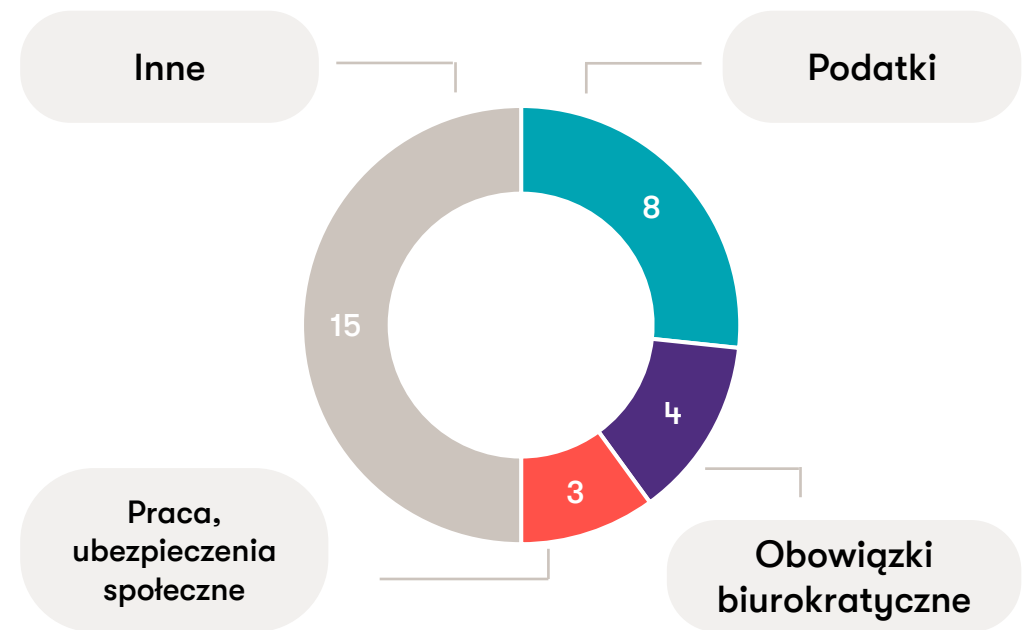
Podatki zdominowały legislację gospodarczą

Przez ostatni rok uchwalonych zostało 8 ustaw podatkowych. Niestety, ich treść była zwykle niekorzystna dla podatników. Tylko dwie przyniosły ułatwienia.

Korzystne dla przedsiębiorstw ustawy podatkowe to tzw. kasowy PIT dla drobnych firm oraz pakiet zmian ograniczających obowiązki biurokratyczne dla małych firm prowadzących działalność w innych krajach UE. Negatywnych zmian było jednak cztery. Były to: nowelizacja Ustawy o rachunkowości rozszerzająca obowiązek sprawozdawczy, nowelizacja Ustawy o KAS rozszerzająca obowiązek należytej staranności dla importerów, podwyżka akcyzy na wyroby tytoniowe i e-papierosy oraz implementacja unijnej dyrektywy wprowadzającej tzw. globalny podatek minimalny dla grup przedsiębiorstw. Oprócz tego, w końcówce 2023 roku uchwalona została ustawa odraczająca wejście w życie Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF). Choć była to zmiana w pewnym sensie na korzyść dla firm, to jednak trudno nazwać ją autorską reformą obecnego rządu, była to raczej zmiana techniczna, więc klasyfikujemy ją (razem ze zmianami w podatku od nieruchomości i podatkach lokalnych) jako „podanie do boku”.

Ważnymi obszarami były też kwestie związane z obowiązkami biurokratycznymi (w tym przede wszystkim ustawa wprowadzająca raportowanie ESG) oraz regulacje pracownicze. Sejm uchwalił m.in. ustawę implementującą unijną reformę sygnalistów. Oceniliśmy ją jako „podanie do tyłu”, ponieważ wprowadza ona szereg nowych wymagań dla firm. Klasyfikujemy reformy tylko przez to jedno kryterium, nie oceniamy ich pod względem zasadności czy sprawiedliwości społecznej.

Liczba ustaw w pierwszych 12 miesiący X kadencji Sejmu pod względem regulowanego obszaru

Legislacji potrzeba spokoju i wizji

Ostatnie lata przyniosły polskim firmom zdecydowanie za dużo zmian przepisów. Jak pokazujemy w wielu naszych badaniach, np. w cyklu „Barometr prawa”, niemal co roku pobijany był jakiś rekord pod względem produkcji prawa lub tempa, w jakim uchwalane i wdrażane są regulacje. Z tej perspektywy relatywnie spokojny początek obecnej kadencji parlamentu daje nadzieję, że po okresie burzy wschodzi słońce i otoczenia gospodarcze uspokaja się. To dobrze, bo spokój sam w sobie jest w tym przypadku dużą wartością. Pozytywnie odbieramy również wydłużenie okresu na implementację regulacji (tzw. vacatio legis) i oczekujemy podtrzymania tej tendencji, a docelowo osiągnięcia postulowanego przez nas modelu „Pół roku dla biznesu”.

Niepokoï jednak fakt, że uspokojeniu procesu legislacyjnego nie towarzyszy wprowadzanie rozwiązań, które poprawiają warunki prowadzenia biznesu w Polsce. Jeśli już tworzy jakieś przepisy gospodarcze, to rzadko kiedy ich celem jest ułatwienie funkcjonowania firmie. Raczej są to zmiany techniczne lub mało istotne, albo wręcz dla firm niekorzystne. Rozumiemy, że są one często konieczne (bo wymuszane np. unijną dyrektywą). Powinny być one jednak zrekompensowane dobrymi, przemyślanymi reformami rozwojowymi. A tych niestety nieco brakuje.

Tomasz Wróblewski
Prezes zarządu
Grant Thornton

Ustawy „do przodu” (1/2)

Kasowy PIT dla drobnych firm

Koncepcja kasowego PIT zakłada, że przedsiębiorcy w formie JDG z przychodami do 1 mln zł rocznie w transakcjach B2B będą mogli zapłacić podatek dochodowy dopiero po faktycznym otrzymaniu zapłaty za fakturę w całości, części, w tym także w przypadku otrzymania zaliczki, przedpłaty czy raty. Rozwiązanie to eliminuje więc konieczność zapłaty podatku w sytuacji, gdy kontrahent przedsiębiorcy spóźnia się z płatnością lub nie uści jej w ogóle. Przedsiębiorca będzie musiał jednak prowadzić dodatkową ewidencję i dokładnie sprawdzać, kiedy kontrahent dokonał płatności. Rozwiązanie to wpływa również na moment ujęcia kosztów, ale ponieważ jest dobrowolne, skorzystają z niego ci przedsiębiorcy, u których korzyści przeważają nad niedogodnościami.

Uproszczenie obowiązków VAT dla małych firm w UE

Implementacja dyrektywy 2020/285 zezwoli na korzystanie ze zwolnienia podmiotowego w VAT również małym przedsiębiorstwom mającym siedzibę działalności gospodarczej w państwach członkowskich innych niż to, w którym VAT jest należny.

Dzięki niemu polskie firmy, po spełnieniu ustawowych warunków, będą mogły korzystać ze zwolnienia z VAT w innych państwach członkowskich UE. Zwolnienie będzie przysługiwać do wysokości określonych limitów – poza limitem krajowym zwolnienia – także ogólnego limitu unijnego (100 tys. euro). Po przekroczeniu jednego z tych limitów prawo do zwolnienia przestanie przysługiwać.

Wakacje ZUS

Od 1 listopada 2024 r. przedsiębiorcy mogą wnioskować o wakacje składkowe. Jest to zwolnienie z opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne (obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy, dobrowolne ubezpieczenie chorobowe).

Zwolnienie jest dobrowolne i obejmuje jeden, dowolnie wybrany, miesiąc w roku kalendarzowym. Zwolnienie dotyczy składek na własne ubezpieczenie przedsiębiorcy. Składki osób, które firma ubezpiecza (np. pracowników lub zleceniobiorców) nadal muszą być opłacane.

Ustawy „do przodu” (2/2)

Uproszczenia w segregacji odpadów budowlanych

Zgodnie przepisami uchwalonymi w 2021 r., od 1 stycznia 2025 r. mają w Polsce obowiązywać nowe zasady dotyczące segregacji odpadów powstających w trakcie wykonywania prac budowlanych. Odpady mają być dzielone na 6 grup i posortowane opuszczając budowę. Ponieważ przedsiębiorcy i eksperci zgłaszali szereg obaw o koszty i wykonalność przyjętych przepisów, w październiku 2024 r. Sejm uchwalił ustawę liberalizującą te zasady. Zachowany został podział na sześć frakcji, jednak nie będzie trzeba – co dla wielu firm, zwłaszcza mniejszych, jest dużą trudnością – wypełnić obowiązku sortowania śmieci już na placu budowy. Przedsiębiorcy będą mogli zlecać odbiór nieposortowanych odpadów firmom, które następnie wykonają podział na 6 grup w swoich sortowniach.

Regulacje na rzecz rozwoju sektora energii wodorowej

Projekt stanowi część pakietu legislacyjnego zwanego „Konstytucją dla wodoru”, który ma stworzyć ramy regulacyjne funkcjonowania rynku wodoru w Polsce. Zawarte w nim zmiany zakładają m.in.: wprowadzenie siatki pojęć w przepisach prawa energetycznego, utworzenie ram umożliwiających międzysektorową działalność w zakresie gazu ziemnego i wodoru, stworzenie zasad certyfikacji i wyznaczania operatorów wodorowych, uregulowanie zasad koncesjonowania działalności związanej z magazynowaniem wodoru, zaprojektowanie zasad funkcjonowania systemów wodorowych, wprowadzenie systemowych mechanizmów wsparcia dla działalności B+R dla projektów z zakresu technologii wodorowych oraz propozycję uproszczeń dla podmiotów inwestujących w rozwój systemu wodorowego.

Specustawa: wsparcie dla firm dotkniętych powodzią

Specustawa powodziowa związana z powodzią z września 2024 r. zawierała m.in. szereg działań wspierających przedsiębiorców. Pracodawca, który mimo zniszczenia części zakładu, utrzymał zatrudnienie, może ubiegać się o zwrot kosztów na utrzymanie aktualnych miejsc pracy. Ponadto, firma uniknie kar, jeśli z powodu powodzi nie opłaci w terminie składek na ubezpieczenia za swoich pracowników. Pracodawca może też m.in. ubiegać się o umorzenie wcześniejszej refundacji na wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy, a także uzyskać z urzędu pracy zwrot kosztów związanych z zatrudnieniem skierowanych do niego osób bezrobotnych.

Ustawy „do tyłu” (1/3)

Wprowadzenie obowiązku raportowania ESG

Zmiany rozszerzają zakres podmiotów, które będą miały od 2025 r. obowiązek raportowania ESG, zgodnie ze standardami UE. Obowiązek obejmie m.in. duże firmy, przedsiębiorstwa będące jednostką dominującą dużej grupy kapitałowej oraz małe i średnie firmy dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym.

Choć reforma ma przyczynić się do większej transparentności firm w takich obszarach jak ochrona środowiska, odpowiedzialność społeczna, czy ład korporacyjny (co ma pozytywne skutki społeczne), to nie da się ukryć, że nakłada na przedsiębiorstwa daleko idące obowiązki i koszty związane z pozyskiwaniem, przetwarzaniem i raportowaniem danych, a właśnie pod tym kątem klasyfikujemy ustawy w naszym zestawieniu.

Ochrona sygnalistów

Ustawa o ochronie sygnalistów weszła w życie 25 września 2024 r. i jest implementacją unijnej dyrektywy w Polsce. Dotyczy przede wszystkim firm zatrudniających powyżej 50 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty. Choć z założenia ma przynieść pozytywny wpływ społeczny, to w sposób jednoznaczny nakłada na pracodawców szereg kosztownych i wymagających czasu obowiązków (a to jest kryterium naszej klasyfikacji), np. stworzenia wewnętrznego regulaminu przyjmowania zgłoszeń, powołania w przedstawicielstwa pracowników i zleceniobiorców czy przeprowadzenie konsultacji regulaminu. W zakładzie pracy powinna zostać wyznaczona też osoba lub grupa osób do przyjmowania i rozpoznawania zgłoszeń oraz informowania sygnalistów o etapach rozpatrywania zgłoszeń i podjętych działaniach.

Rozszerzenie obowiązku należytej staranności dla importerów

Przyjęta przez Sejm 9 maja 2024 r. ustawa dotyczy zapewnienia spójności przepisów krajowych z unijnym rozporządzeniem ustanawiającym obowiązki w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw unijnych importerów tzw. materiałów konfliktowych (cyny, tantalu i wolframu, ich rud oraz złota pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka) oraz regulującym możliwość prowadzenia kontroli skarbowych i kar w tym zakresie. Ponadto, przepisy stanowią implementację unijnego rozporządzenia w sprawie kontroli środków pieniężnych wwożonych do Unii lub wywożonych z Unii.

Ustawy „do tyłu” (2/3)

Podwyżka akcyzy na wyroby tytoniowe i e-papierosy

18 października 2024 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw, która zakłada podwyższenie stawek akcyzy na wyroby tytoniowe (papierosy, tytoń do palenia oraz cygara i cygaretki), susz tytoniowy oraz wyroby nowatorskie. Pierwsze podwyżki stawek mają obowiązywać od 1 marca 2025 r., a następnie będą one podnoszone zgodnie z przyjętym harmonogramem również w 2026 i 2027 r. Jest to realizacja tzw. mapy akcyzowej, czyli planu stopniowego podnoszenia stawek akcyzy na używki (wyroby tytoniowe i alkoholowe) wypracowanego przez Ministerstwo Finansów w porozumieniu z rynkiem. Mapa zaczęła obowiązywać z początkiem 2022 r.

Rozszerzenie obowiązku sprawozdawczego

Ustawa przyjęta przez Sejm o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw dotyczy nałożenia na duże wielonarodowe przedsiębiorstwa obowiązku publicznego ujawnienia sprawozdania związanego z podatkiem dochodowym płaconym w poszczególnych krajach, w których prowadzą one działalność. Jest to część pakietu zmian prawnych dotyczącego przeciwdziałania unikaniu opodatkowania przyjętego przez Komisję Europejską w 2016 r. (tzw. pakiet Komisji o przeciwdziałaniu unikania opodatkowania). Dane zawarte w sprawozdaniu będą musiały być ujawniane odrębnie dla wszystkich państw EOG oraz dla tzw. rajów podatkowych. W odniesieniu do pozostałych jurysdykcji podatkowych informacje będą przedstawiane w formie zagregowanej.

Globalny podatek wyrównawczy

6 listopada 2024 r. Sejm uchwalił ustawę o opodatkowaniu wyrównawczym jednostek składowych grup międzynarodowych i krajowych wprowadzającą w Polsce globalny podatek minimalny. Regulacja stanowi implementację unijnej dyrektywy Pilar 2 i wytycznych OECD, na które zgodziło się 130 państw, akceptując dążenie do opodatkowania podatkiem wyrównawczym grup kapitałowych, których efektywna stawka podatkowa („ETR”) wynosi mniej niż 15%. Nowy podatek obejmie jednostki tworzące grupy kapitałowe, których łączny skonsolidowany roczny obrót wyniesie minimum 750 mln euro, w co najmniej dwóch z czterech lat podatkowych, bezpośrednio poprzedzających dany rok podatkowy. Reforma zacznie obowiązywać 1 stycznia 2025 r.

Ustawy „do tyłu” (3/3)

Ułatwienia w pozwach konsumenckich przeciw firmom

Ustawa przyjęta przez Sejm 24 lipca 2024 r., dotyczy dostosowania polskiego prawa do unijnej dyrektywy, mającej na celu ułatwienie konsumentom składanie pozwów grupowych przeciwko przedsiębiorstwom. Nowe przepisy zakładają, że podmioty upoważnione - np. organizacje pozarządowe - będą mogły wytaczać pozwy grupowe przeciwko przedsiębiorcom, którzy naruszają interesy konsumentów. Ustawa umożliwi wytaczanie powództw przeciwko przedsiębiorcom w ramach grupowego postępowania krajowego i grupowego postępowania transgranicznego, tj. takiego, w którym występuje element zagraniczny (postępowanie może być prowadzone w innym państwie UE niż państwo, w którym podmiot upoważniony został wyznaczony).

Zmiany na korzyść konsumenta w prawie telekomunikacyjnym

Zmiany w Prawie komunikacji elektronicznej przyjęte przez Sejm 12 lipca 2024 r. zakładają ustanowienie Europejskiego Kodeksu Łączności Elektronicznej, co ma poprawić pozycję konsumentów na rynku usług telekomunikacyjnych. Ustawa wprowadza m.in. możliwości otrzymania przez abonentów pre-paid zwrotu pozostałych na koncie środków z doładowań, w przypadku wygaśnięcia ważności konta oraz zwiększenia elastyczności przy zawieraniu i rozwiązywaniu umów z dostawcami usług telekomunikacyjnych.

Wolna wigilia od 2025 roku

Uchwalony przez Sejm 27 listopada 2024 r. poselski projekt ustawy zakłada ustanowienie 24 grudnia, a więc Wigilii Bożego Narodzenia, dniem wolnym od pracy. Do kalendarza wprowadzona ma być też dodatkowa niedziela handlowa. Jeśli ustawa zostanie podpisana przez Prezydenta RP, zmiany zaczną obowiązywać od przyszłego roku.

Nie oceniamy zasadności przyjętego rozwiązania, niemniej – zgodnie z przyjętym przez nas kryterium – nie ulega wątpliwości, że zmiana ta nakłada na pracodawców w Polsce dodatkowy obowiązek (zapewnienia pracownikom dodatkowego w skali roku dnia wolnego od pracy). Z rekompensaty w postaci dodatkowej niedzieli handlowej skorzysta jedynie część firm, tzn. przedsiębiorstwa handlowe.

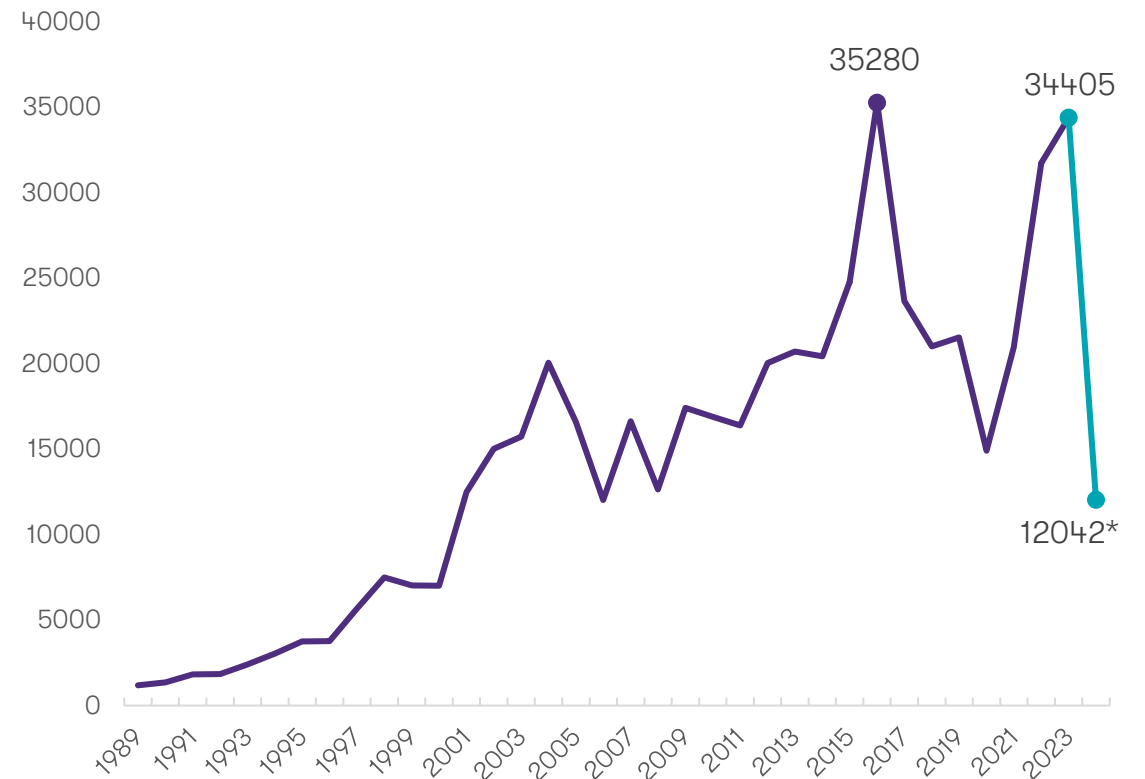
Liczba stron aktów prawnych

Legislacja w Polsce wyraźnie spowalnia. Liczba stron uchwalanych aktów prawnych spadła przez rok o 65% i jest najniższa od 18 lat.

W ramach projektu „Barometr prawa” od ponad dekady szczegółowo analizujemy skalę przyrostu nowych przepisów w Polsce oraz ich jakość. W ramach tego badania zliczamy m.in. liczbę stron uchwalanych aktów prawnych najwyższej rangi – ustaw, rozporządzeń i umów międzynarodowych. Jak wynika z naszych najnowszych obliczeń, w pierwszych trzech kwartałach 2024 r. przybyło 9074 strony tak definiowanego nowego prawa. Może wydawać się to bardzo wysokim wynikiem - to w końcu około półtorej godziny czytania aktów prawnych dziennie (przy założeniu, że obywatel potrzebuje 2 minut na jedną stronę). Jednak na tle ogromnej produkcji prawa w Polsce w poprzednich latach wynik ten nie wydaje się już taki wysoki.

Przed rokiem w analogicznym okresie uchwalono 25,9 tys. stron nowego prawa. Oznacza to, że tempo przyrostu nowych przepisów przez rok spadło o około 2/3. Jeśli takie tempo utrzyma się też w IV kwartale, w całym 2024 r. uchwalonych zostanie około 12 tys. stron nowych regulacji, co będzie najniższym wynikiem od 2006 r., kiedy legislacja chwilowo wyhamowała po fali zmian prawnych związanych z dołączeniem Polski do Unii Europejskiej w 2004 r.

Liczba stron maszynopisu ustaw, rozporządzeń i umów międzynarodowych opublikowanych w Dzienniku Ustaw

*Liczba stron aktów prawnych za cały rok 2024 skalkulowana przy założeniu, że w całym roku utrzymana zostanie dynamika odnotowana w pierwszych trzech kwartałach 2024 r., czyli -65% rok do roku.

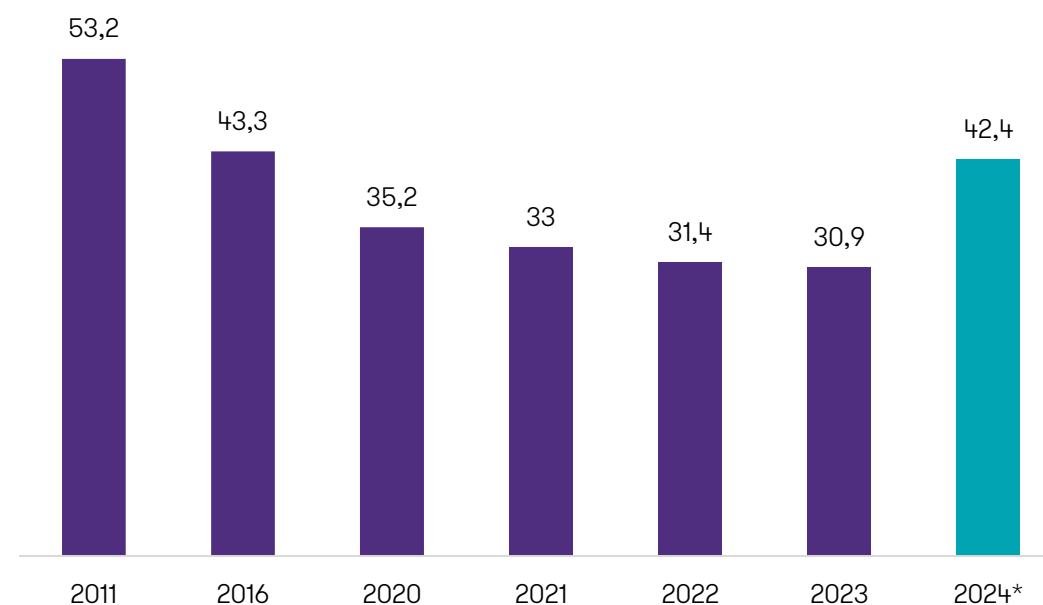
Vacatio legis w końcu nieco dłuższe

Po raz pierwszy od lat wydłużył się okres, jaki przedsiębiorcy otrzymują na dostosowanie się do nowych przepisów. Średnio vacatio legis ustaw gospodarczych wzrosło do 42 dni z 31 dni przed rokiem.

O pewnej stabilizacji systemu prawnego w Polsce świadczy nie tylko fakt, że przyjmowanych jest mniej stron nowego prawa, ale też to, że wchodzi ono w życie w coraz mniej zaskakujący sposób. Chodzi o okres tzw. vacatio legis, a więc czas, jaki upływa między ogłoszeniem regulacji (w tym przypadku opublikowaniem w Dzienniku Ustaw), a jej wejściem w życie. Dla ustaw gospodarczych okres ten wyniósł w ostatnim roku 42,4 dnia. To o 11,5 dnia więcej niż średnio w 2023 r. Wcześniej z roku na rok okres vacatio legis się skracał. Warto przypomnieć, że w 2011 r. trwał on 53,2 dnia, a więc przez nieco ponad dekadę okres, jaki państwo dawało przedsiębiorcom na przygotowanie nowych regulacji, skrócił się ponad 1/3.

Dla firm niemal codziennością stało się w ostatnim czasie, że ustawy czy rozporządzenia wchodziły w życie niemal z dnia na dzień. Przedsiębiorcy i ich pracownicy w wielu przypadkach musieli pilnie dostosowywać np. swoje systemy IT, systemy księgowość czy linie produkcyjne do nowych wymagań lub akceptować sytuację, w której przez pewien czas działają wbrew przepisom. Prawodawstwo gospodarcze przypominało dziecięcą „grę w łapki” – przedsiębiorca musiał wykazywać się refleksem, albo otrzymywał karę. Z tej perspektywy wydłużenie vacatio legis do 42,4 dnia należy oceniać negatywnie, jednak nadal wydaje się, że jest to okres zbyt krótki. Jak pokazujemy w modelu „Pół roku dla biznesu”, optymalne byłoby minimum półroczne vacatio legis.

Średnie vacatio legis ustaw regulujących zasady prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce (w dniach)

*Pierwszy rok nowego rządu, a więc 13.12.2023-23.11.2024 r.

Model „Pół roku dla biznesu”

Eksperti z dwóch naszych zespołów – Kancelarii Prawnej i Bieżącego Doradztwa Podatkowego – wspólnie z ekspertami Rady Przedsiębiorczości (zrzeszającej 9 organizacji pracodawców) opracowali w 2021 r. model vacatio legis, który chroni interes firm i jest przy tym realistyczny z punktu widzenia legislatora.

MODEL „PÓŁ ROKU DLA BIZNESU”:

1. Regulacje gospodarcze wchodzi w życie **1 stycznia** danego roku.
2. Muszą być poprzedzone przynajmniej **6-miesięcznym vacatio legis**.
3. Okres vacatio legis jest wydłużany do **12 miesięcy** dla zmian istotnych.
4. Wyjątkami, w przypadku których vacatio legis mogłoby być krótsze niż **6 miesięcy**, są jedynie:
 - a/ zmiany na korzyść przedsiębiorców,
 - b/ zmiany konieczne do bezzwłocznego wprowadzenia z punktu widzenia interesu państwa.

Pełen opis Modelu dostępny jest w raporcie „[Polski Ład Legislacyjny](#)” [kliknij].

Trochę mniej, trochę wolniej

Nowa kadencja Sejmu z pewnością przyniosła pewną dozę świeżego powietrza w polskiej legislacji gospodarczej. To co najbardziej nas cieszy, to wyraźny kierunek wydłużenia vacatio legis. Nadal jest to okres zdecydowanie za krótki i do postulowanych przez nas sześciu miesięcy wiele brakuje, ale poprawa w tym obszarze jest zauważalna. Pozostaje trzymać kciuki, aby ten odwrócony trend został nie tylko utrzymany, ale wręcz wzmocniony.

Zmian w prawie gospodarczym nadal jest sporo i przedsiębiorcy wciąż muszą być czujni z uwagi na pokaźną liczbę nowych regulacji, które oddziałują na biznes. Trzeba jednocześnie przyznać, że nowego prawa dla biznesu jest na przestrzeni ostatniego roku mniej, a te wprowadzone zwykle nie powinny być potężne, skomplikowane i zaskakujące zmiany. Co więcej, większość wprowadzonych to implementacja do polskiego systemu regulacji unijnych.

Nawiązując do naszej sportowej oceny, wynik mierzony liczbą i istotnością zmian wygląda całkiem niezłe, styl samego wprowadzania piłki do gry też daje nadzieję, ale już ze stylu samej gry nie powinniśmy być zadowoleni. Przeważa defensywa i sporo podań do tyłu i do boku. To czego brakuje i na co wciąż przedsiębiorcy czekają, to istotne zmiany, które dawałyby impuls do rozwoju polskich firm. Propozycji, które się pojawiły, było niewiele, a ich „kaliber” był stosunkowo niewielki. Przydałoby się więcej odwagi i mniej kompromisów.

Grzegorz Szysz
Radca prawny
Kancelaria prawna
Grant Thornton

Szukasz nowych rozwiązań biznesowych?

Skontaktuj się z nami!

Kontakt dla mediów:

Jacek Kowalczyk
Dyrektor Marketingu i PR
Grant Thornton
T +48 505 024 168
E Jacek.Kowalczyk@pl.gt.com

O nas

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecna w 140 krajach i zatrudniająca ponad 74 tys. pracowników.

W Polsce działamy od 31 lat. Zespół 1100 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak doradztwo podatkowe, finansowe, prawne i transakcyjne, audyt, outsourcing kadr, płac księgowości czy IT.